

ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДО ЗДІЙСНЕННЯ СТАТЕВОГО ВИХОВАННЯ В УКРАЇНІ

УДК 388.044

Анна Шиделко, науковий співробітник відділу практичної психології
Львівського науково-практичного центру професійно-технічної освіти АПН України

ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДО ЗДІЙСНЕННЯ СТАТЕВОГО ВИХОВАННЯ В УКРАЇНІ

У статті розглядається актуальна проблема сьогодення – підготовка педагогічних працівників у вищих навчальних закладах України до здійснення статевого виховання, сексуальної просвіти та профілактичної діяльності.

Ключові слова: підготовка майбутніх педагогічних фахівців, моральне, статеве виховання, сексуальна просвіта, профілактика.

В статье рассматривается актуальная проблема настоящего – подготовка педагогических работников в высших учебных заведениях Украины к осуществлению полового воспитания, сексуального просветительства и профилактической деятельности.

Ключевые слова: подготовка будущих педагогических специалистов, моральное, половое воспитание, сексуальное просветительство, профилактика.

In the article the issue of the day of to contemporaneity – preparation of pedagogical workers is examined in higher educational establishments of Ukraine to realization of sexual education, sexual education and prophylactic activity.

Key words: preparation of future pedagogical specialists, moral, sexual education, sexual education, prophylaxis.

Постановка проблеми й аналіз останніх досліджень і публікацій. Вітчизняна педагогіка сьогодні знаходиться на складному етапі свого розвитку, що характеризується різноманітністю інноваційних підходів і педагогічних концепцій, покликаних сприяти цілісному та гармонійному розвитку особистості, створенню сприятливих умов для її формування, проголошуючи гуманізм основою побудови своєї наукової парадигми. Сучасна парадигма вищої освіти у своїй методологічній основі має такі провідні принципи: фундаментальність, варіативність і альтернативність, гуманізація навчально-виховного процесу та гуманітаризація його змісту. Суттєвою сучасною тенденцією в реформуванні вищої школи виступає єдність і різноманітність освітнього простору. Здійснюється підготовка бакалаврів, спеціалістів, магістрів. Розробляються нові курси, дисципліни за вибором, тематика яких у різних ВНЗ має свої особливості. Реформування системи освіти, інтеграція нашої вищої школи, прогрес наук, динаміка суспільства до знань потребують чіткого визначення системного розуміння багатьох проблем, особливо тих, які довгий час замовчувались, або лише декларувались. У цьому контексті особливо актуалізуються і теоретичні, і практичні питання, пов'язані з підготовкою педагогічних фахівців до здійснення статевого виховання, сексуальної просвіти та профілактичної діяльності в Україні.

Сьогодні потрібні фахівці, які за своїм професійним призначенням здатні зосереджувати

зусилля на залученні дітей до засвоєння вироблених людством цінностей, попередженні відхилень у поведінці, особливо тих, хто перебуває в несприятливих умовах виховання, характеризується негативною поведінкою, а також тих, хто став на шлях асоціальної та протиправної поведінки, забезпечуючи, таким чином, у роботі з батьками й особистістю своєчасну профілактику різного роду відхилень – соціальних, моральних, педагогічних [10, 4].

Зростання соціальної ролі особистості, гуманізація та демократизація суспільства потребують створення таких умов, за яких молоде покоління України перетворилося б у націю, яка постійно навчається й удосконалюється [8, 164]. Проблема особистості сучасного педагога давно вийшла за межі проблеми лише ВНЗ чи окремого навчального закладу. Назріла необхідність якісного підвищення особистого компоненту педагога та формування комплексу його професійних особистісних якостей, співзвучних вимогам часу, розумінні вчителем відповідальності як учителя людства, який стоїть у джерел суспільства майбутнього, як учителя, що формує особистість дитини, людини для всього людства.

Науковим підґрунтям для вдосконалення професійної підготовки студентів, які здобувають педагогічну освіту, зокрема, виступають дослідження О. Главацької [2], І. Іванової [3], І. Ковальчук [5], С. Когут [6], Л. Столярчук [15], В. Приходька [10], Н. Якси [1810]. Проте аналіз наукових джерел дає право стверджувати, що

ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДО ЗДІЙСНЕННЯ СТАТЕВОГО ВИХОВАННЯ В УКРАЇНІ

рівень висвітлення питання підготовки педагогів до статевого виховання, сексуальної просвіти та профілактичної діяльності є недостатнім. Беручи до уваги суттєвий доробок теоретичних засад статевого виховання особистості педагогів-класиків: Г. Ваценка, Я. Коменського, А. Макаренка, І. Песталоцці, В. Сухомлинського, К. Ушинського та ін., водночас, мусимо констатувати, що системи професійної підготовки студентів до цього виду діяльності ще не створено у вищій школі нашої держави. Недооцінювання значення та відсутність системи підготовки майбутніх педагогів до статевого виховання, сексуальної просвіти та профілактичної діяльності значно знижують продуктивність та ефективність роботи щодо запобігання статевої деморалізації в молодіжному середовищі.

Мета статті – розкрити проблему підготовки педагогічних працівників у ВНЗ України до здійснення статевого виховання, сексуальної просвіти та профілактичної діяльності.

Виклад основного матеріалу. Після започаткованого у 1994 р. контракту між ЮНЕСКО й Академією педагогічних наук України питання превентивної освіти та виховання стало пріоритетним у системі психолого-педагогічних, правових, медичних досліджень. Особливої гостроти ця проблема набуває в складних соціокультурних умовах, економічних і політичних суперечностях, невірніваженості соціальних процесів, криміногенності суспільства тощо. Девальвація загальнолюдських цінностей, втрата духовних орієнтирів, підлітковий алкоголізм, наркоманія, проституція потребують відповідної переорієнтації освітньо-виховної політики, насамперед, навколо проблем виживання та збереження генофонду України, фізичного, психічного, соціального розвитку особистості, вироблення в неї імунітету до негативних впливів соціального оточення, створення цілісної системи підготовчих, випереджувальних і профілактичних дій для “приборкання” негативних вчинків, проявів асоціальної поведінки [10, 18].

Зважаючи на викладене, виникає потреба в необхідності підвищення компетентності вчителів у сфері міжстатевих стосунків, їх здатності керувати морально-орієнтованим процесом духовного розвитку учнів як майбутніх чоловіка, жінки та батьків. Проблеми міжстатевих стосунків повинні розглядатись водночас із питаннями здоров’я. Для того, щоб адекватно встановити справжні причини відхилень у поведінці дівчат, педагогічні працівники повинні бути обізнаними із сексологією, психосексуальним

розвитком дитини, системою профілактики аморальної поведінки, зокрема, ранніми ознаками та симптомами сексуальної аморальності, а також володіти необхідними знаннями, вміння надати своєчасну та досвідчену психологічну, інформаційну допомогу, а також моральну підтримку дітям і батькам.

Педагоги, вихователі в навчальних закладах повинні навіть при перших моральних відхиленнях підлітків проводити роботу в молодіжному середовищі з оптимістичною гіпотезою, вміло пов’язуючи девіації в статевій поведінці із значними проблемами життя особистості в сім’ї [7, 171].

Моральне виховання майбутніх кадрів відіграє визначальну роль у їх підготовці, тому що воно пов’язане з розвитком особистісних якостей людини та формуванням її відношення до інших людей, першою чергою до своїх потенційних колег і підлеглих. У сфері морального виховання майбутніх фахівців основними завданнями вважаються такі: формування свідомості, нагромадження морального досвіду навичок морального поведіння; моральна освіта як обізнаність у питаннях моралі, етики, політики, оскільки мораль являє собою сукупність правил і норм поведінки людей, їхнього обов’язку стосовно самих себе й інших людей, відношення до суспільства, а також розуміння добра та зла, гарного та поганого, гідного та ганебного; виховання почуття особистої відповідальності за власні вчинки, можливі результати своєї професійної діяльності; розвиток і закріплення дієвих механізмів морального самовиховання та саморегуляції поведінки [16, 269].

Педагог, що прагне морального результату, зазначає Г. Васянович, має пізнати не лише сутність моральних явищ, процесів, що знаходяться в постійному розвитку (об’єктивно), а й пізнати своє реальне “Я” (суб’єктивно). Неузгодженість між об’єктивним і суб’єктивним у діяльності педагога здатна призводити до помилок у виборі мети, а також знецінювати результат дії. Оскільки основним принципом самопізнання є знаходження в собі реального “Я”, то головний мотив і завдання педагога полягають у тому, щоб допомогти вихованцеві відкрити шлях до самопізнання своєї людської сутності. У цьому процесі надзвичайна роль належить самостереженню, самокритиці, самооцінці, самоаналізу, саморегуляції, самоконтролю тощо [1, 284].

Проте не можна не помітити, що останнім часом в учнівських, і студентських колективах моральні відносини дегуманізуються: замість

ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДО ЗДІЙСНЕННЯ СТАТЕВОГО ВИХОВАННЯ В УКРАЇНІ

безкорисливості – відвертий прагматизм, замість справжнього кохання – банальний еротизм. Співжиття молоді до шлюбу, вживання наркотичних засобів стає ніби нормою. Ці й інші риси сучасної молоді людини доводять до трагічних змін у шкалі моральних цінностей, породжують цинізм, розбещеність, деградацію, бездуховність. Тому справжній педагог, який є співучасником творення моральних відносин між учнями, покликаний не лише передавати певну суму знань, але й нести в собі високі моральні начала, долати “агресивність”, бачити і вірити в кращі риси людини, “сіяти” добро. Учителю не повинен забувати, що в своїх учнях він має розвивати здатність слухати голос совісті, пізнавати міру добра і зла, вміти відрізнити їх одне від одного, відчувати сутність справедливості, вміти співчувати іншим тощо [1, 304].

Теоретично складним є питання про співвідношення статевого виховання та сексуальної просвіти. Проблема в тому, що й перше, і друге засновано на інформації, отримуваній учнями. Якщо ця інформація залишається лише на знаннєвому рівні, доводиться говорити лише про освіту, а коли ця інформація сприяє формуванню поглядів, переконань, ціннісних орієнтацій і стійко позначається на поведінці, то можна говорити і про виховання. Тому відокремити “виховне” від лише “просвітницького” або “навчального” не завжди легко, як неможливо розірвати на частини цілісну життєву ситуацію. Для того щоб інформація мала виховне значення, вона повинна подаватися в яскравій, образній, емоційній формі. Важливі також ступінь її новизни та вік, у якому вона отримана вперше. І природно, така інформація має бути морально бездоганною, щоб виховання підносило та розвивало особистість.

Кожен педагог повинен добре володіти поняттями, що таке виховувати, довиховувати та перевиховувати. Водночас, всі сили потрібно скерувати на активну стимуляцію власних сил підлітка. Від творчості й ініціативи педагога залежить успіх педагогічно-профілактичної роботи, яка повинна сприяти формуванню нових моральних якостей особистості. Проводячи сексуальну просвіту викладачам потрібно зважати на правильний підбір бесід, щоб інтимні сторони питання не набували нетактовної незрозумілої форми та не викликали у підлітків “нездоровий” інтерес. Інформація повинна бути доступною та науково обґрунтованою.

Довірливість, природність, невимушеність, доступність в оперуванні специфічною термінологією, точністю в передачі наукових

досліджень, хороше володіння аудиторією та постійне використання зворотного зв'язку для корекції поданого матеріалу і своєї поведінки – якості, які необхідні тим педагогам, психологам, соціальним працівникам, які будуть провадити роботу по статевому вихованню, сексуальній просвіті, профілактиці деморалізованої поведінки в молодіжному середовищі.

Необхідна також наукова методика статевого виховання для різновікової категорії дітей. Корекцію статевого виховання потрібно здійснювати з урахуванням *принципу природовідповідності*. Основа даного принципу полягає в тому, що кожну дитину слід виховувати зважаючи на індивідуальні та вікові особливості, тобто вроджену індивідуальність і віковий розвиток. Передусім, у розробці методики, потрібно врахувати досвід минулого негативного “безстатевого” виховання починаючи з раннього дитинства [14, 263 – 264].

Розробка статевоосвітніх і статовиховних методик є однією із актуальних проблем статевого виховання підлітків і молоді. У працях І. Кона, Т. Говорун, М. Самарець подаються схеми трьох моделей статевого виховання, що традиційно склалися у світовій практиці (репресивна, ліберальна, демократична) й елементи яких подані в історії вітчизняного виховання. Особливого значення набуває розробка методик статевоосвітньої роботи в контексті статевого виховання підлітків. Вчені М. Боришевський, В. Васютинський, Н. Волкова, Т. Гурлева, І. Кон, Д. Колесов, В. Кравець, М. Фіцула, В. Черній вивчаючи психолого-педагогічні особливості підліткового віку, визначають, що основними є проблеми, пов'язані зі статевими аспектами поведінки. Саме в цей період підлітки потребують кваліфікованої педагогічної допомоги, що дозволила б їм виробити стратегію статевої поведінки, узгодити прагнення з реальними можливостями даного віку [13].

Хочемо зауважити, що ще у 1998 р. наказом № 2 від 09 квітня “Про невідкладні заходи протидії в Україні розповсюдженню хвороб, що передаються статевим шляхом” Міністерство охорони здоров'я України з метою повного й ефективного виконання постанови Кабінету Міністрів України від 23 березня 1998 р. № 357 “Про комплексні заходи для запобігання розповсюдженню хвороб, що передаються статевим шляхом” постановило: вийти з клопотанням до Академії педагогічних наук щодо включення до навчальних планів питань із профілактики хвороб, що передаються статевим

ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДО ЗДІЙСНЕННЯ СТАТЕВОГО ВИХОВАННЯ В УКРАЇНІ

шляхом, правильної сексуальної поведінки, гігієни шлюбу; налагодити й удосконалювати роботу центрів статевого виховання в закладах охорони здоров'я шляхом включення до їх програм питань профілактики хвороб, що передаються статевим шляхом [11].

Так, Кабінет Міністрів України від 9 березня 1999 р. № 341 з метою здійснення серед підлітків та осіб репродуктивного віку інформаційно-освітніх заходів, спрямованих на підвищення їх поінформованості з питань СНІДу, пропагувати застосування засобів убезпечення статевих зносин, проводити інформаційні кампанії на користь усвідомленого добровільного обстеження на ВІЛ/СНІД майбутніх батьків, постановив: ввести у вищих навчальних закладах усіх рівнів акредитації викладання спецкурсів з психологічно-соціальних проблем статевого виховання, попередження наркоманії та СНІДу [12].

Стратегією Постанови Кабінету Міністрів України “Про затвердження Стратегії демографічного розвитку в період до 2015 року” є поліпшення якісних характеристик рівня життя населення та гармонізація процесів його відтворення на основі відродження духовності української нації та національних традицій, відновлення сімейних цінностей, забезпечення морального здоров'я сім'ї, виховання свідомого батьківства та запобігання соціальному сирітству. Одним із основних завдань якої: запровадження нових форм і методів статевого виховання дітей та молоді, формування в них навичок здорового способу життя [9].

Враховуючи накази Кабінетів Міністрів України перші кроки вже зроблені: впроваджуються спецкурси щодо статевого виховання та попередження статевої деморалізації у ВНЗ і в інститутах підвищення кваліфікації психолого-педагогічних працівників.

Ми представимо діяльність лише окремих педагогічних інституцій. Так, зокрема, цікавого досвіду з питань статі та ґендерних аспектів із опорою на християнське вчення набувають студенти Українського Католицького Університету яким читається курс “Моральне богослов'я (етика подружнього життя і статева етика)” (45 годин). Під керівництвом Катехитичної комісії УГКЦ, за участю спеціалістів різних структурних одиниць Української Греко-Католицької Церкви та Катехитично-Педагогічного Інституту Українського Католицького Університету ініційовано та напрацьовано посібник для вчителя “Тіло – храм Святого Духа. Програма статевого виховання (17 – 18 років)” [17].

Інститут релігійних наук святого Томи Аквінського (м. Київ) провадить підготовку кадрів для праці в парафіях, консультаційних кабінетах і центрах при релігійних установах для праці з дітьми, молоддю, батьками, вчителями з питань статевого виховання, проблематики подружнього та сімейного життя. До інституту приймаються кандидати в яких є наявність вищої освіти і диплом спеціаліста або магістра (з філософських, богословських, педагогічних, психологічних, соціологічних, правових дисциплін). Для осіб, які не мають вищої освіти є можливість приймати участь у заняттях як вільні слухачі [4].

Для практичних психологів загальноосвітніх шкіл, слухачів факультету підвищення кваліфікації Сумського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти передбачений спецкурс “Основи психосексуального розвитку і статевої соціалізації особистості” (6 годин), мета якого: розширити діапазон професійних знань і вмінь практичних психологів із ціллю оптимальної реалізації в професійній діяльності.

На кафедрі педагогіки та психології підвищення кваліфікації педагогічних кадрів Луганського інституту післядипломної педагогічної освіти в перелік обов'язкових спецкурсів входить тема: “Статеве виховання дітей та підлітків” для директорів шкіл, заступників директорів шкіл з НВР та ВР, завідувачів, методистів, вихователів ДНЗ, учителів початкових класів, вихователів шкіл-інтернатів, психологів, соціальних педагогів, учителів фізики, географії, інформатики, учителів ОБЖД, класних керівників та ін.

На кафедрі соціальної педагогіки Чернігівського державного педагогічного університету ім. Т.Г. Шевченка також передбачений спецкурс “Основи статевого виховання” до якого викладачами кафедри написані методичні рекомендації.

Важливою в нашій державі є увага до статевого виховання дошкільнят. Зазначимо, що у 2009 р. авторами О. Черновою, Т. Фіяло видано посібник “Статеве виховання дітей дошкільного віку”, який рекомендований Міністерством освіти і науки України, в якому обґрунтовується необхідність статевого виховання дітей дошкільного віку, подані авторська програма “Паростки життя” та розробки конспектів занять, добірка дидактичних, сюжетно-рольових і рухливих ігор, вірші, авторські казки та ін. Посібник адресовано вихователям, батькам, студентам.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Таким чином, здійснивши дослідження

ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДО ЗДІЙСНЕННЯ СТАТЕВОГО ВИХОВАННЯ В УКРАЇНІ

з даної тематики, можемо констатувати, що нинішня підготовка майбутніх педагогів потребує кардинальних змін у первинній і післядипломній професійній освіті. В сучасних закладах освіти практично не готують кваліфікованих кадрів, які б були ґрунтовно ознайомлені з основами психогігієни статевих відносин і статевого виховання, закономірностями проявів сексуальної поведінки у співвідношенні віковим особливостям, які б змогли вчасно виявляти, правильно діагностувати та корегувати поведінку неповнолітніх схильних до статевої деморалізації, провадити профілактичну роботу в цьому напрямі. Так як ще досі не створено системи цілеспрямованої підготовки педагогічних кадрів для роботи зі статевого виховання та сексуальної просвіти підлітків, як і не має єдиної державної програми, а інші культурно-масові заходи фактично не відповідають освітній і медичній моделям роботи щодо статевого виховання та просвіти, а також профілактики девіантної поведінки неповнолітніх. Відчувається недостатність фахівців, які відповідають міждисциплінарним сучасним вимогам науки та практики, які здатні розробляти і впроваджувати навчальні програми статевого спрямування, а також здійснювати кваліфіковану підготовку педагогічних кадрів для такої діяльності. Проте розв'язання зазначених недоліків можливе за умов введення в навчальних процес вищої школи системи професійної підготовки педагогів до статевого виховання дітей, а також розробки та впровадження програм, курсів, спецкурсів, постійно діючих семінарів, семінарів-практикумів, педагогічних студій, соціально-педагогічних тренінгів тощо, спрямованих на підвищення професійної компетентності майбутніх фахівців.

До подальших напрямів дослідження відносимо вивчення польського досвіду щодо профілактики статевої деморалізації в середовищі неповнолітніх дівчат.

1. Васянович Г.П. Педагогічна етика: навчально-методичний посібник / Григорій Петрович Васянович. – Львів: “Норма”, 2005. – 343 с.

2. Главацька О.Л. Проблема підготовки майбутніх учителів до статевого виховання учнів: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: 13.00.04 “Теорія і методика професійної освіти” / Ольга Леонідівна Главацька. – Тернопіль, 2000. – 20 с.

3. Іванова І.В. Підготовка майбутніх учителів до основ гендерної освіти старшокласників у процесі навчально-

професійної діяльності: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.04 “Теорія і методика професійної освіти” / Ірина Василівна Іванова; Південноукраїнський державний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського. – Одеса, 2007. – 20 с.

4. Інститут релігійних наук св. Томи Аквінського [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.it.dominic.ua>. – Назва з контейнера.

5. Ковальчук І.А. Формування готовності майбутніх педагогів до статевої соціалізації учнів: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.04 “Теорія і методика професійної освіти” / Ірина Андріївна Ковальчук; Луганськ. нац. педагогічний ун-т ім. Т. Шевченка. – Луганськ, 2004. – 20 с.

6. Когут С.Я. Системи професійної підготовки соціального педагога у вищих навчальних закладах освіти України і Польщі (порівняльний аналіз): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.01 “Загальна педагогіка та історія педагогіки” / Світлана Ярославівна Когут; Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника. – Івано-Франківськ, 2005. – 20 с.

7. Нагаєв В.В. Психологія сексуальної безнравствених / В.В. Нагаєв. – Сыктывкар: Общество психологов СРСР, 1990. – 224 с.

8. Підготовка майбутнього вчителя до морального виховання учнів: навчальний посібник / авт. кол.: В.К. Демиденко (керівник) та ін. – К.: ІЗМН, 1996. – 204 с.

9. Правові засади захисту особистісних цінностей та суспільної моралі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.politik.org.ua>. – Назва з контейнера.

10. Приходько В.М. Підготовка майбутніх педагогів до превентивного виховання дітей із неблагополучних сімей: науково-методичний посібник / В.М. Приходько. – Запоріжжя: Прем'єр, 2006. – 288 с.

11. Про невідкладні заходи протидії в Україні розповсюдженню хвороб, що передаються статевим шляхом [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.moz.gov.ua>. – Назва з контейнера.

12. Про програму профілактики СНІДу та наркоманії [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>. – Назва з контейнера.

ФОРМУВАННЯ ОСНОВ ПЕДАГОГІЧНОГО ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ У МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ

13. Рибалка О.Я. Формування готовності студентів біологічних факультетів до виховання у підлітків культури міжстатевих стосунків: дис. ... канд. пед. наук: спец. 13.00.04 "Теорія і методика професійної освіти" / Олена Яківна Рибалка; Полтавський держ. педагогічний ун-т ім. В.Г. Короленка. – Полтава, 2005. – 242 с.
14. Станская А.А. Проституция несовершеннолетних – социальная и правовая проблема общества / А.А. Станская. – СПб: Асланов; Юрид. центр Пресс, 2005. – 323 с.
15. Столярчук Л.И. Полоролевая социализация школьников: теория и практика воспитания: монография / Л.И. Столярчук; Волгогр. гос. пед. ун-т; Моск. пед. гос. ун-т. – Волгоград: Перемена, 1999. – 274 с.
16. Товажнянський Л.Л. Педагогіка управління: навчальний посібник / Л.Л. Товажнянський, О.Г. Романовський, О.С. Пономарьов, З.О. Чеваньова. – Х.: НТУ "ХПІ", 2003. – 408 с.
17. Церква і статеве виховання у сім'ї [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ugcc.lviv.ua>. – Назва з контейнера.
18. Якса Н.В. Професійна підготовка майбутніх учителів: теорія і методика міжкультурної взаємодії в умовах Кримського регіону: монографія / Наталія Володимирівна Якса. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2008. – 568 с.

Стаття надійшла до редакції 14.04.2010

УДК 377.8

Ігор Неговський, проректор з науково-педагогічної роботи та господарських питань
Чернігівського національного педагогічного університету
імені Т.Г. Шевченка

ФОРМУВАННЯ ОСНОВ ПЕДАГОГІЧНОГО ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ У МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ

У статті аналізується досвід експериментального дослідження проблеми підготовки майбутніх вчителів у педагогічних університетах. Розглянуто теоретичні основи їх професійно-педагогічної готовності. Викладено авторський підхід до розв'язання завдання формування педагогічної спрямованості майбутніх вчителів.

Ключові слова: професійна підготовка, педагогічний професіоналізм, педагогічна спрямованість, педагогічна діяльність.

В статье анализируется опыт экспериментального исследования проблемы подготовки будущих учителей в педагогических университетах. Рассмотрены теоретические основы их профессионально-педагогической готовности. Изложен авторский подход к решению задания формирования педагогической направленности будущих учителей.

Ключевые слова: профессиональная подготовка, педагогический профессионализм, педагогическая направленность, педагогическая деятельность.

The article analyses the experimental investigation experience in the problem of teacher at pedagogical universities. The author examines the theoretical basis of teaching professionalism. Besides, the new approach in solving the task of forming an individual interest in teaching activities of University students is produced. With the help of mathematical statistic methods valuable data were collected, which demonstrate the structure of integrational education, characterizing the student's professional skills.

Key words: training, reaching professional, pedagogical professionalism, pedagogical orientation, pedagogical activity.

Постановка проблеми. Процес входження української системи освіти в світовий освітній простір зумовлює відповідні вимоги до якісної підготовки фахівців, зокрема, пошук нових ефективних форм організації навчання. Це, своєю чергою, потребує розробки нових педагогічних моделей і методик їх реалізації. Однією з головних передумов модернізації освітньої галузі є вдосконалення методів формування педагогічного професіоналізму майбутніх педагогів.

Безумовно, проблема формування основ педагогічного професіоналізму у майбутніх учителів є не новою в педагогічній науці і над її розв'язанням працювало чимало відомих науковців. Так, у педагогічній літературі різні аспекти проблеми формування основ педагогічного професіоналізму висвітлено Б. Ананьєвим, С. Архангельським, Ю. Бабанським, І. Багасвим, В. Бесталью, Т. Івановим, В.А. Крутецьким, Н.В. Кузьміною, А.М. Леонтьєвим, В.М. Мясичевим,